

Sự tham gia của người dân bản địa rất quan trọng để có một Quỹ ứng phó hiệu quả với tổn thất và thiệt hại

Nguồn: Chương trình Phát triển Liên hợp quốc (UNDP)

Người dân bản địa là một trong những nhóm dễ bị tổn thương nhất trước tác động của biến đổi khí hậu do mối quan hệ chặt chẽ của chúng ta với môi trường và sự phụ thuộc vào tài nguyên thiên nhiên cho sinh kế.

Một số tác động của biến đổi khí hậu mà người dân bản địa đang trải qua là không thể đảo ngược được. Chúng không thể được giảm thiểu hoặc thích nghi. Các hiện tượng thời tiết cực đoan đột ngột như bão và lũ lụt hoặc những thay đổi diễn ra từ từ như mực nước biển dâng và sa mạc hóa đang ảnh hưởng sâu sắc đến các cộng đồng trên toàn thế giới. Khái niệm tổn thất và thiệt hại đề cập đến chi phí xã hội và môi trường của những tác động này, có thể bao gồm thiệt hại về kinh tế, như cơ sở hạ tầng bị hư hỏng và giảm năng suất nông nghiệp, và những thiệt hại phi kinh tế, như mất mạng, sinh kế, văn hóa, bản sắc và sự đa dạng sinh học.

Người dân bản địa đang phải vật lộn với nhiều loại mất mát và thiệt hại khác nhau. Từ vùng Caribe đến Philippines, bão, lốc xoáy, nắng nóng và hạn hán đang ảnh hưởng đến cộng đồng người dân. Đất đai của người bản địa đang khô cằn, rừng bị đốt cháy, cộng đồng đang bị di dời và các truyền thống cũng như bản sắc đang bị đe dọa tuyệt chủng.

Người dân bản địa có tiếng nói mạnh mẽ ủng hộ việc thành lập Quỹ ứng phó với tổn thất và thiệt hại (FLD) trong khuôn khổ Công ước khung của Liên hợp quốc về biến đổi khí hậu (UNFCCC) và Thỏa thuận Paris. Sau nhiều năm vận động và đàm phán, Quỹ cuối cùng đã được thành lập tại COP27 ở Ai Cập và đi vào hoạt động một năm sau đó tại COP28 ở Các Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất. Mục đích của Quỹ nhằm cung cấp hỗ trợ tài chính cho các cộng đồng và quốc gia bị ảnh hưởng bởi biến đổi khí hậu, đặc biệt là những cộng đồng và quốc gia dễ bị tổn thương nhất.

Với tư cách là đại diện của khu vực bầu cử Tổ chức Người bản địa (IPO) thuộc UNFCCC, IPO tin rằng cần đáp ứng một số yêu cầu nhất định để đảm bảo rằng FLD tôn trọng các quyền và đáp ứng nhu cầu của người bản địa trên toàn thế giới.

Nguồn: Chương trình Phát triển Liên hợp quốc (UNDP)

Quỹ phải có cơ cấu quản trị toàn diện. Điều này có nghĩa là có sự đại diện của các tổ chức và cộng đồng người dân tộc bản địa ở mọi cấp độ ra quyết định, từ giai đoạn thiết kế và lập kế hoạch đến thực hiện và đánh giá. Việc tạo ra các chính sách, cơ quan tư vấn hoặc ủy ban bao gồm các chuyên gia và đại diện của người dân bản địa có thể giúp đạt được mục tiêu này. Sự tham gia của người dân bản địa vào FLD là vấn đề về quyền và công lý. Các thỏa thuận quốc tế, chẳng hạn như Tuyên bố của Liên hợp quốc về Quyền của Người bản địa (UNDRIP), khẳng định quyền của Người bản địa được tham gia vào quá trình ra quyết định.

Quỹ phải cung cấp dịch vụ xây dựng năng lực và hỗ trợ. Nhiều cộng đồng người dân tộc bản địa có thể cần hỗ trợ xây dựng năng lực để tham gia hiệu quả vào các quá trình FLD. Điều này có thể bao gồm đào tạo về tài chính khí hậu, phát triển và quản lý dự án cũng như các kỹ năng vận động chính sách. Việc cung cấp sự hỗ trợ như vậy đảm bảo rằng cộng đồng người dân tộc bản địa có thể tham gia bình đẳng và đóng góp chuyên môn của họ một cách hiệu quả.

Nguồn: Chương trình Phát triển Liên hợp quốc (UNDP)

Quỹ phải có cơ chế phù hợp về mặt văn hóa. Các cơ chế tiếp cận và phân phối vốn phải phù hợp về mặt văn hóa và dễ tiếp cận đối với người dân bản địa. Điều này liên quan đến việc đơn giản hóa các thủ tục quan liêu, cung cấp thông tin bằng ngôn ngữ của người dân tộc bản địa và đảm bảo rằng các tiêu chí tài trợ công nhận và tôn trọng sinh kế, lối sống và hệ thống kiến thức của người dân tộc bản địa. Người dân bản địa sở hữu rất nhiều kiến thức truyền thống và thực tiễn bền vững đã được phát triển qua nhiều thế kỷ và góp phần giải quyết nhiều cuộc khủng hoảng môi trường. Kiến thức này là vô giá trong việc tìm hiểu các hệ sinh thái địa phương và phát triển các chiến lược hiệu quả để chống chọi với khí hậu.

Quỹ nên thành lập Nhóm tư vấn về người dân bản địa. Là một phần của Chính sách Người bản địa, điều quan trọng là phải thành lập Nhóm Tư vấn Người bản địa (IPAG) trong khuôn khổ FLD, tương tự như Quỹ Khí hậu Xanh (GCF). Nhóm này sẽ cung cấp một không gian dành riêng cho các đại diện của Người dân bản địa để đóng góp kiến thức, chuyên môn và quan điểm của họ cho Ban thư ký, hội đồng và các đơn vị khác liên quan đến việc xây dựng khả năng phục hồi khí hậu và ứng phó với tổn thất và thiệt hại, bao gồm cả những tổn thất phi kinh tế và cách thức xử lý những tổn thất này.

Quỹ ứng phó với tổn thất và thiệt hại là một công cụ quan trọng trong việc giải quyết các tác động của biến đổi khí hậu đối với các cộng đồng dễ bị tổn thương. Để Quỹ thực sự hiệu quả, sự tham gia và tham gia hiệu quả của người dân bản địa là điều cần thiết. Những lỗ hổng bảo mật, kiến thức truyền thống và các quyền của người dân bản địa phải được công nhận và tích hợp vào quy trình thực hiện và quản trị của Quỹ.

Việc kết hợp quan điểm của người bản địa không chỉ tôn vinh các quyền và đóng góp của cộng đồng mà còn nâng cao khả năng phục hồi và tính bền vững tổng thể của các giải pháp khí hậu. Khi chúng ta tiến lên trong cuộc chiến chống biến đổi khí hậu, chúng ta hãy đảm bảo rằng không có tiếng nói nào bị bỏ quên và không có cộng đồng nào bị bỏ lại phía sau.

(Nguồn: <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/participation-indigenous-peoples-crucial-effective-fund-responding-loss-and-damage>)